

Марина Тимчик,

кандидат педагогічних наук,

викладач кафедри іноземних мов,

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

<https://orcid.org/0009-0001-9763-3378>

м. Ужгород, Україна

Інтерактивні методи дистанційного навчання студентів медичних спеціальностей на заняттях англійської мови

Interactive methods of distance learning for students in medical specialties during English language classes

***Анотація.** Сучасне суспільство потребує оновлення освітнього процесу та впровадження новітніх технологій, підходів, методик навчання для формування та розвитку особистості. В даній публікації розглянуто використання низки найбільш значущих інтерактивних методів дистанційного навчання для студентів медичних спеціальностей з фокусом на навчанні англійської мови. Матеріали статті наголошують на значенні таких інтерактивних методів у процесі вивчення іноземної мови, як «brain storm», «project», «discussion», «simulation», «case study». Визначено суть інтерактивного навчання та його практичну цінність, яка полягає у активній взаємодії всіх учасників навчально-виховного процесу, роботу в команді, вмінні висловлювати свою точку зору, роботі із різноманітними ресурсами. Окреслено шляхи ефективного використання інтерактивних підходів у формуванні комунікативної компетенції студентів-медиків під час занять з англійської мови. Наголошено на необхідності застосування аудіо та відео матеріалів, подкастів, веб-конференцій, використання спеціальних освітніх платформ та 3D зображень, словників із анатомії для вивчення «живої» іноземної мови. Відзначено, що інтерактивні методи дистанційного навчання стають все більш актуальними, покращують якість здобуття медичної освіти та професійного розвитку студентів-медиків і є цінним ресурсом на заняттях англійської мови. Вони дозволяють створити стимулююче середовище, де студенти можуть активно взаємодіяти з матеріалом та один з одним, практикувати комунікаційні навички, вивчення нової лексики та закріплювати знання із медичної термінології. Інтерактивність сприяє підвищенню мотивації та зацікавленості студентів у процесі навчання, а також формує навички, які вони зможуть успішно застосувати у своїй майбутній медичній практиці.*

***Ключові слова:** інтерактивні методи навчання, англійська мова, дистанційні технології, засоби цифрового навчання, студенти-медики.*

Summary. *Modern society needs to update the educational process and introduce the latest technologies, approaches and teaching methods for the formation and development of personality. This publication discusses the use of a number of the most significant interactive methods of distance learning for students of medical specialties with a focus on learning English. The materials of the article emphasize the importance of such interactive methods in the process of learning a foreign language as: «brain storm», «project», «discussion», «simulation», «case study». The essence of interactive learning and its practical value, which consists in the active interaction of all participants in the educational process, teamwork, ability to express one's point of view, and work with various resources have been determined. The ways of effective use of interactive approaches in the formation of communicative competence of medical students during English classes are outlined. The emphasis is placed on the necessity of using audio and video materials, podcasts, web conferences, specialized educational platforms, 3D images, and anatomical dictionaries for learning «a spoken» foreign language. It is noted that interactive methods of distance learning are becoming increasingly relevant for improving the quality of obtaining medical education and professional development of medical students. They are a valuable resource in English language classes. They allow creating a stimulating environment where students can actively engage with the material and each other, practice communication skills, learn new vocabulary and enhance knowledge in medical terminology. Interactivity helps increase students' motivation and interest in the learning process, and also forms skills that they will be able to successfully apply in their future medical practice.*

Key words: *interactive teaching methods, English language, distance learning technologies, digital learning tools, medical students.*

Вступ. Динамічні зміни, що відбуваються у політичній, економічній та соціальній сферах призводять до активного пошуку та впровадженні гнучких методів для забезпечення неперервної та якісної освіти. Останні роки свідчать про необхідність застосування окрім, традиційних методів і форм навчального процесу, сучасних – із використанням дистанційних технологій.

Впровадження інноваційних методів сприяє глибшому та всебічному розумінню поданого матеріалу, спрямованості на більш самостійну, дослідницьку роботу, зокрема потребує у педагогічних та науково-педагогічних працівників – знань цифрової грамотності, вмінні підбирати необхідну інформацію, створювати необхідний навчальний і пізнавальний контент, а також зі сторони навчальних закладів – оснащення сучасними технічними засобами.

Студенти медичних спеціальностей мають можливість проходити стажування за кордоном, а також брати участь в різних конференціях, симпозіумах чи семінарах, проводити наради та консультації онлайн, здобувати досвід від лікарів-іноземців з будь-якої точки світу. В сучасних умовах розвитку цифрових технологій – інтерактивність

постає ключовим фактором для стимулювання зацікавленості та активної участі студентів у процесі навчання. Особливо в медичному освітньому середовищі, важливо використовувати методи, які сприятимуть розвитку комунікативних навичок та використанню медичної термінології на англійській мові. Таким чином, вивчення іноземної мови є неабияк актуальним. Викладачі іноземної мови повинні відповідати сучасним вимогам та шукати інноваційні способи для підготовки кваліфікованих, готових до викликів сьогодення спеціалістів у галузі медицини.

Застосування інтерактивних технологій у навчальному процесі вивчали різні науковці [6; 7; 9; 10; 14]. Деякі дослідники [1; 2; 3; 13] вважають за потрібне звертатись до активних методів навчання та створення ситуацій, які максимально наближені до майбутньої професійної діяльності. Також необхідно приділити увагу науковим доробкам зарубіжних авторів, що досліджують особливості використання конкретних інтерактивних методів, наприклад методу проєкту та ін. у процесі навчання іноземних мов [18; 19; 20].

Мета даної публікації полягає у висвітленні найбільш значущих інтерактивних методів дистанційного навчання для студентів медиків на заняттях англійської мови.

Методологія та методи дослідження. Методика дослідження полягає в комплексному застосуванні таких методів: теоретичного, статистичного, емпіричного. З методологічної точки зору важливим є аналіз наукової та методичної літератури, даних мережі «Internet», узагальнення та систематизація отриманих результатів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін «інтерактивний» походить із англійської мови «interactive» (intər'æktiv) і вперше з'явився ще у 1832 році. Словник Merriam-Webster подає таке тлумачення:

- 1) mutually or reciprocally active;
- 2) involving the actions or input of a user especially: of, relating to, or being a two-way electronic communication system (such as a telephone, cable television, or a computer) that involves a user's orders (as for information or merchandise) or responses (as to a poll) [16]. Інший відомий словник Longman дає таке пояснення:

- 1) an interactive computer program, television system etc. allows you to communicate directly with it, and does things in reaction to your actions;

- 2) involving talking and working together [17]. Отже, слово «інтерактивний» як і в першому, так і в другому випадку – означає взаємодію між людьми, а також співдію людини з комп'ютером чи іншими технологіями.

Інтерактивне навчання – навчальний процес, що будується на принципах гуманізації, демократизації, диференціації й індивідуалізації та являє соціальне мотивоване партнерство, центром уваги якого є не процес викладання, а організована творча співпраця рівноправних особистостей на рівні суб'єкт-суб'єктної взаємодії [12, с. 80]. Згідно досліджень О. Пометун – «інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність» [10, с. 7]. І. Яцик подає таке визначення: «інтерактивне навчання» – навчання, засноване на прямій взаємодії учнів з навчальним оточенням, з метою здобуття нового досвіду [15, с. 114]. Таким чином, ми можемо дійти висновку, що інтерактивне навчання передбачає застосування методів, які спрямовані на моделювання життєвих ситуацій, розвиток творчих здібностей, використання ефективних засобів для оволодіння навичками діалогічного мовлення, взаємодії, взаєморозуміння, вирішення проблем, важливих для кожного із учасників навчального процесу, особливо під час вивчення іноземної мови.

Інтерактивні методи навчання – форма навчання, яка спрямована на співпрацю між викладачем та студентом через діалог та бесіду, отже використовується модель: викладач – студент, студент – студент. Особливо актуальними є застосування інтерактивних методів під час вивчення іноземної мови серед студентів медичних спеціальностей, оскільки вони повинні вміти спілкуватися із своїми колегами, пацієнтами та їхніми рідними, щодо проведення медичних маніпуляцій та наданням професійної допомоги. У процесі такого спілкування на заняттях англійської мови спостерігається підвищення комунікативних навичок, практичних навичок виступів на публіці, покращення логічного та критичного мислення, самостійної роботи із презентаціями, роботи в парах та команді. В сучасних умовах розвитку ринку освітніх послуг України та вимог епохи інформаційних технологій, викладання повинне поєднувати в собі апробовану практикою директивну і сучасну інтерактивну модель навчання, яка носить інноваційний характер.

Дистанційне навчання зробило можливим продовжити безперервне навчання в будь-якому місці на планеті за умови використання інтернету і технічних пристроїв та надаючи цілодобовий доступ до навчальних матеріалів, відеолекцій, аудіоматеріалів, опрацювання пропущених тем, підтримки та консультацій викладачів. Створення різноманітних навчальних платформ, програмних продуктів, засобів аудіо та відео-зв'язку, інтерактивних посібників, анатомічних

атласів, 3D атласів з анатомії людини, мобільних програм, електронних словників, онлайн перекладачів, інтерактивних столів та дошок допомагає засвоєнню знань та унаочненню матеріалу під час навчального процесу. Важливим аспектом дистанційного навчання є підготовка здобувачів вищої освіти, а саме їхня самомотивація, наполегливість, бажання та вміння самостійно навчатися.

Нижче подані найбільш популярні та продуктивні інтерактивні методи для опанування іноземної мови студентами-медиками під час дистанційного навчання:

- **“brain storm”** – студенти отримують такі завдання, які необхідно опанувати за короткий час, тобто знайти нові рішення, застосувавши новий погляд на окреслену проблему. Найбільш популярним цей метод серед малих чи великих груп або команд;

- **“project”** – полягає у застосуванні знань та стимуляції інтересу студентів до різноманітних проблем, розвитку креативності, експериментуванні, дослідженні, обговоренні, самомотивації, досягненні конкретного результату. Проектна робота передбачає пошук і аналіз; запам'ятовування й відтворення матеріалу; подачу інформації для інших; застосування набутих знань у варіативних ситуаціях; наведення аргументів, доказів та ін.

- **“discussion”** – обговорення проблемного питання із різних ракурсів чи позицій. Під час дискусії студент має можливість показати засвоєні теоретичні та практичні знання в галузі медицини щодо поданої теми та висловити своє ґрунтовне, осмислене твердження іноземною мовою. Даний метод формує клінічне і критичне мислення, розвиває професійні та комунікативні навички, вчить взаємодії з колегами. На заняттях детально аналізують подану тему чи ситуацію, тим самим утримуючи увагу студентів в умовах дистанційного навчання;

- **“simulation”** – передбачає моделювання та відтворення різноманітних аспектів певної професійної діяльності, заміщення реальних об'єктів, процесів і явищ їх моделями [8, с. 293], при цьому удосконалюючи навички діалогічного мовлення. Наприклад, під час викладання іноземної мови, студенти-медики обирають одну із запропонованих тем, яка пов'язана із консультуванням пацієнтів, обстеженням чи проведенням операцій. Це можуть бути прес-конференції, дискусії, інтерв'ю, виступи, симпозіуми, де студент виступає у ролі лікаря. Наступний етап – це підготовка до виконання ролі, збір інформації, вивчення своїх обов'язків. Необхідно підготувати картки із можливими завданнями, щоб змодельювати ситуацію. Під час підведення підсумків варто з'ясувати результати, проблемні аспекти, можливість глибшого використання та удосконалення мовних навичок на

практиці. Таким чином, студенти можуть вивчати медичну термінологію, розвивати навички ефективного спілкування, працювати в команді та вчитись реагувати на непередбачені ситуації.

Ми солідарні з думкою Олещук О., Чорномидз А., Маланчук С. та ін., що одним із найбільш продуктивним і перспективним є використання в галузі медицині зокрема «кейс методу» [4]. «Case study» – вивчення конкретних ситуацій із реальних клінічних випадків. Студенти розподілені на групи в яких одна частина повинна змодельовувати ситуацію, інша – вирішує поданий кейс. Під час роботи в групах студенти можуть реалізувати свої «soft skills» у команді, проводять аналітичну роботу, застосовують необхідну іншомовну лексику та граматичні конструкції, шукають варіанти вирішення ситуації, оцінюють вибір, передбачають наслідки дій.

Використання відео та аудіо матеріалів є одним з ефективних методів інтерактивного навчання, оскільки окрім навичок слухання розвиваються навички розуміння, запам'ятовування та правильної мови, адже, на думку експертів, при слухо-зоровому сприйнятті засвоюється 60% матеріалу. Сюди можемо віднести набір відеофрагментів із медичними процедурами, консультації та діалоги, короткі відео-ролики. Можна використовувати різні варіації роботи із відео матеріалами:

- субтитри «on-off» – необхідно чергувати сприйняття відео із увімкнутими субтитрами і без, із субтитрами на рідній мові та іноземній;
- відео без звуку – студенти повинні самі здогадатися і відтворити поданий фрагмент, описати ситуацію;
- звук без відео – слухачам пропонується доповнити прослуханий матеріал та відповісти на питання: Як виглядав спікер? Що він робив? Куди йшов? Що відбувалося? та ін.;
- здогадайся що далі – викладач зупиняє відео і студенти повинні передбачити, що буде відбуватися.

Викладач може підготувати додаткові матеріали із медичною термінологією та фразами для кращого розуміння теми. Після перегляду відео студенти отримують завдання для обговорення серед своєї групи або із викладачем, а також повинні відповісти на питання, що стосуються конкретної ситуації або процедури. Цей підхід допомагає здобувачам покращити своє розуміння медичної термінології та вивчити специфічні висловлювання, що використовуються в практичній роботі.

Інтерактивні методи можна розширити за допомогою використання інтерактивних платформ та ресурсів інтернету. Розглянемо найбільш популярні:

Платформа *Moodle* – має в своєму арсеналі удосконалений набір інструментів для комп'ютеризованого та дистанційного навчання для студентів, викладачів, бізнес-клієнтів чи для самостійного навчання;

Google Classroom – це віртуальний клас, в якому вчителі та викладачі можуть керувати та стежити за навчальним процесом, створювати інтерактивні лекції і практичні уроки, перевіряти та задавати домашнє завдання, проводити опитування чи модульні роботи, оцінювати роботу студентів;

Coursera – пропонує всілякі курси та програми, різноманітні теми від провідних університетів та освітніх шкіл;

Udemy – вміщує навчальні програми, майстер-класи, курси з медицини;

FutureLearn – профільні курси та освітні програми для студентів чи лікарів-практиків.

Не менш ефективними будуть для студентів-медиків спеціально створені YouTube канали для вивчення англійської мови, серед яких:

EngVid – Learn English, яка включає в себе добірки з тематичними ідіомами, фразами, термінами, назвами хвороб, діагнозами;

Virginia Allum – подає цікаві матеріали у вигляді відео-роликів та пояснення термінів і фраз для медичних спеціалістів.

Важливим для медичних спеціалістів є також створення спеціалізованих інтерактивних словників таких як: *Anatomy* на сайті Innerbody, який подає 3D зображення людського організму із матеріалами на англійській мові;

MedTerms Dictionary на сайті MedicineNet – професійні терміни медичної англійської з поясненнями, зображеннями, переліком симптомів та необхідними аналізами, методами лікування та профілактики, рекомендації щодо здорового харчування та порадами.

Подкасти – ще один новітній метод інтерактивного вивчення «живої» англійської мови, включно з інформацією про новітні розробки, останні новини у галузі медицини, дискусії професорів та лікарів:

Inside Health, Health Check – спрямований на розуміння медичної тематики;

Good Nurse Bad Nurse – обговорення реальних історій із практики;

2 Docs Talk – відео-епізоди у яких беруть участь двоє докторів медицини;

Living Better, Living Longer – в якому виступають експерти від Harvard Medical School;

Surgery101 – містить матеріали розподілені за галузями в медицині.

Висновки дослідження. Проведений аналіз дає змогу зробити такі висновки та узагальнення. Використання інтерактивних методів дистанційного навчання є нагальною вимогою сьогодення й одним із пріоритетних напрямів реформування українського та іншомовного сегментів освіти. Інтерактивні методи допомагають залучати студентів до активної співпраці, формують партнерські відносини між студентами та викладачами, сприяють глибшому проникненню в мовне середовище та кращому запам'ятовуванню, засвоєнню знань та умінь, скеровують до самостійного розв'язання проблеми. Правильно та ефективно організована самостійна робота студентів-медиків під час дистанційного навчання іноземної мови дає змогу розвивати творчу активність, інтелектуальну спроможність, креативність, логічне мислення, сприяє самовдосконаленню та підвищенню професійного рівня лікаря-фахівця, робить можливим спілкуватися із колегами із-за кордону, ділитися своїм досвідом та переймати здобутки медичних експертів. Варто зазначити, що синтез слухової і зорової наочності забезпечує лінгвістичну та екстралінгвістичну основу, що є важливою умовою для оволодіння іншомовним мовленням.

Дистанційна освіта надає доступ до сучасних джерел та навчального контенту, підвищує рівень самоосвіти, допомагає набути різноманітні професійні навички. Інтерактивне навчання удосконалює у студентів здібності й уміння продуктивного спілкування в умовах навчального процесу, вчить формулювати, аргументувати та відстоювати свою точку зору, аналізувати складні мовні явища, працювати у команді, швидко орієнтуватися та вирішувати нестандартні ситуації.

Практичне значення інтерактивності полягає в тому, що вона формує вміння та навички, які студенти зможуть успішно застосовувати у своїй майбутній фаховій діяльності на ниві медицини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Принципи сучасної освіти: посіб. для пед. працівників експериментальних навч. закл. Рівне : РДГУ, 2005. 26 с.
2. Бех І. Сучасна освіта на шляху досконалості. *Рідна шк.* 2021. № 1/2. С. 32–37.
3. Богуш А. Сучасний підхід до модернізації навчально-виховного процесу вищої школи. *Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології* : теорет. та наук.-метод. часопис. МОН України, Ін-т вищої освіти АПН України. К., 2010. Вип. 3. Т. 1. С. 229–234.
4. Використання кейс-методу у викладанні фармакології для студентів медичного факультету / О. Олещук, А. Чорномидз, С. Маланчук [та ін.]. *Art of medicine. Науково-практичний журнал.* (2 квітень–червень, 2018). Івано-Франківськ : Івано-Франківський нац. мед. ун., 2018. С. 123–129.
5. Інновації у вищій медичній та фармацевтичній освіті України (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконфе-

- ренц-зв'язку) : *матеріали XVI Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю* (Тернопіль, 16–17 трав. 2019 р.). Терноп. нац. мед. ун-т імені І. Горбачевського. Тернопіль : ТНМУ, 2019. 332 с.
6. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за заг. ред. Ніколаєвої С. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
 7. П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. шк. МОН України, ЛНУ ім. І. Франка. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 120 с.
 8. Педагогіка вищої школи : підручник / за ред. Д. Чернілевського. Вінниця : АМСКП; Глобус-Прес, 2010. 408 с.
 9. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання : теорія, практика, досвід. Київ : Видавництво А.П.Н, 2002. 135 с.
 10. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. пос. К : Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
 11. Роман С. Методика навчання англійської мови в початковій школі. К. : Ленвіт, 2009. 216 с.
 12. Словник-довідник з професійної педагогіки / за ред. А. Семенової. Одеса : Пальміра, 2006. 221 с.
 13. Сухомлинська О. Історія педагогіки як наука і як навчальний предмет : актуальні проблеми. *Історія педагогіки у структурі професійної підготовки вчителя. Серія соціально-педагогічна* : зб. наук. пр. Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-т. Кам'янець-Подільський, 2002. Вип. 3. Т. 1. С. 7–15.
 14. Шевчук П., Фенрих П. Інтерактивні методи навчання : навчальний посібник. Щецін : Вид-во WSAP, 2005. 170 с.
 15. Яцик І. Використання інтерактивних методів навчання при викладанні гуманітарних дисциплін з метою виховання толерантності. Вісник ВПП. Київ, 2010. Вип. 4. С. 114–118.
 16. Dictionary.Merriam-Webster:<https://www.merriam-webster.com/dictionary/interactive> (дата звернення 20.05.2023).
 17. Longman <https://www.ldoceonline.com/dictionary/interactive> (дата звернення 20.05.2023).
 18. Nargis N., Armelia L. Optimizing EFL learners' communicative competence through short movie project. *Asian EFL J.* 2018. № 20. P. 201–208.
 19. Prokopenko I.; Berezna, S. 2020. Higher Education Institutions in Ukraine during the Coronavirus, or COVID-19. Outbreak : New Challenges vs New Opportunities. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala.* 12(1). P. 130–135.
 20. Unin N., Bearing P. Brainstorming as a Way to Approach Student-centered Learning in the ESL Classroom. *Procedia Soc. Behav. Sci.* 2016. № 224. P. 605–612.